

Pojasnilo v zvezi z uporabo *dopolnilnih klasifikacijskih kategorij za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (tj. kategorij s kodno oznako tipa xx88) po klasifikaciji KLASIUS-P-16

V pojasnilu je izpostavljena razlika med specifičnimi dopolnilnimi klasifikacijskimi kategorijami, ki so del klasifikacije KLASIUS-P-16, in med podobnimi dopolnilnimi klasifikacijskimi kategorijami, ki so del prej veljavne klasifikacije KLASIUS-P, in sicer med *dopolnilnimi klasifikacijskimi kategorijami za razvrščanje interdisciplinarnih programov s kodno oznako xx88 po KLASIUS-P-16* in *nacionalnospecifičnimi področji s kodno oznako xxx9 po KLASIUS-P*. Podano je opozorilo, da je treba pri razvrščanju programov po klasifikaciji KLASIUS-P-16 to razliko upoštevati. Podan je tudi dodatni napotek za ravnanje pri razvrščanju vsebinsko širokih programov po KLASIUS-P-16.

Pomen in uporaba posameznih dopolnilnih klasifikacijskih kategorij pri razvrščanju po KLASIUS-P-16 sta sicer na splošno pojasnjena v Metodoloških pojasnil klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (z oznako MP-KLASIUS-2.1) v točki 6.2 Načela uporabe in razvrščanja po KLASIUS-P-16. Ta točka metodoloških pojasnil je skoraj v celoti vključena v priložo k temu pojasnilu.

Pri praktični uporabi KLASIUS-P-16 se je treba za razvrščanje programov in drugih oblik aktivnosti in izidov izobraževanja in usposabljanja v *dopolnilne klasifikacijske kategorije za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (xx88) odločati zelo pozorno in premišljeno.

Prakse pri razvrščanju programov po KLASIUS-P, in sicer prakse pri uporabi *nacionalnospecifičnih področij* s kodno oznako tipa xxx9, v katera so se razvrščali programi z vsebinami iz več kot enega *podrobnega področja*, ni mogoče »samodejno/po inerciji« prenašati v uporabo *dopolnilnih klasifikacijskih kategorij za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (xx88) po KLASIUS-P-16. Ti dve dopolnilni klasifikacijski kategoriji sta si sicer po namenu uporabe sorodni, po učinku »delovanja« pa nekoliko različni, kar izhaja iz njune umeščenosti v strukturo KLASIUS-P oz. v strukturo KLASIUS-P-16.

V KLASIUS-P so dopolnilne klasifikacijske kategorije – tj. *nacionalnospecifična področja* s kodno oznako tipa xxx9 – vsebinsko neposredno povezane že s prvimi nadrednimi kategorijami, tj. *z ožjimi področji*. V KLASIUS-P-16 pa so *dopolnilne klasifikacijske kategorije za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (xxx8) vsebinsko (pomensko) neposredno povezane s kategorijami na najvišji/prvi klasifikacijski hierarhični ravni – tj. s *širokimi področji* (kodna oznaka tipa »xx«). Njihove prve nadredne kategorije so namreč po pomenu istovrstne dopolnilne klasifikacijske kategorije (s kodnimi oznakami tipa xx88) in so na drugo klasifikacijsko hierarhično raven umeščene zgolj zaradi »pravil« oblikovanja triravninske klasifikacijske hierarhične strukture.

Iz tega izhaja definicijsko različno opredeljen/dopusten obseg oz. nabor predmetnospecifičnih vsebin, ki velja za razvrščanje programa v ti dve vrsti dopolnilnih klasifikacijskih kategorij.

Pri dopolnilni klasifikacijski kategoriji (pri *nacionalnospecifičnem področju*) s kodno oznako xxx9 je definicijsko opredeljeni/dopustni obseg bistveno ožji; pri razvrščanju programa je treba »pretežnost« prepoznavati zgolj v obsegu enega/istega *podrobnega področja*. Za *dopolnilno klasifikacijsko kategorijo za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (xx88) po KLASIUS-P-16 pa velja, da je definicijsko/opredeljeni dopustni obseg bistveno širši; pri razvrščanju programa se »pretežnost« oz. »vodilna predmetnospecifična vsebina« prepoznavava

v obsegu, ki zajema (eno) celotno široko področje z vsemi pripadajočimi ožjimi področji in njihovimi podrednimi podrobnimi področji.

To učinkuje na način statističnega izkazovanja istega programa glede na področje izobraževanja po KLASIUS-P oz. glede na področje izobraževanja po KLASIUS-P-16. To lahko učinkuje tudi na način »dojemanja« istega programa glede na področje izobraževanja v kontekstu morebitne uporabe KLASIUS-P-16 za namene, ki niso statistični.

Prav zaradi opisanih značilnosti je treba *dopolnilne klasifikacijske kategorije za razvrščanje interdisciplinarnih programov* (xx88) pri razvrščanju po KLASIUS-P-16 uporabljati pretehtano in utemeljeno na podlagi ustreznega vsebinskega pregleda programov.

Po metodologiji ISCED-F 2013, ki je povzeta v KLASIUS-P-16, velja, da se v kategorije s kodno oznako tipa xx88 razvrščajo programi, pri katerih ni mogoče prepoznati *glavne predmetnospecifične vsebine* (predmeta/skupine predmetov), ker program oz. kvalifikacija pokriva več *podrobnih področij* (ali celo *ožjih področij* ali *širokih področij*), nobeno od teh pa ne prevladuje, ni dominantno, tj. ne presega deleža 50 % kreditnih točk ali načrtovanega obsega pouka oz. študija.

Da se število programov, ki se razvrščajo ali se bodo razvrščali v tovrstne dopolnilne klasifikacijske kategorije, ne bi čezmerno oz. neutemeljeno povečevalo, se je treba ravnati po naslednjih priporočilih:

- načelo dominantnosti in pravilo vodilne predmetnospecifične vsebine je treba uporabljati smiselno in prilagodljivo glede na specifične posameznih vrst izobraževalnih aktivnosti/izidov (na primer: pri srednješolskih programih poklicnega oz. strokovnega izobraževanja se pri ugotavljanju dominantnosti pozornost usmeri na sklope strokovnih predmetov);
- upoštevati je treba, da so predmetnospecifične vsebine tako teoretična kot faktografska in praktična znanja, ki se usvojijo s programom, in da v načrtovani obseg pouka – študija spadajo predavanja, seminarji, vaje, praktično usposabljanje in druge oblike organiziranega dela, razen individualnega časa za učenje;
- upoštevati je treba tudi splošno klasifikacijsko načelo, po katerem velja, da opazovane enote spadajo v isto kategorijo, če so si ustrezno podobne. To pomeni: programi in druge oblike aktivnosti in izidov izobraževanja in usposabljanja spadajo v »isto področje«, če je njihova *glavna predmetnospecifična vsebina* (predmet/predmeti) ustrezno podobna. Za oblikovanje širokih področij, ožjih področij in podrobnih področij so bila uporabljena naslednja merila: *teoretična vsebina* (ideje, koncepti, ki so predmet obravnave); *namen učenja* (cilj spretnosti in znanj); *predmet zanimanja* (pojavi, problemi in bistva, ki so predmet učenja); *metode in tehnike* (koraki pri reševanju problemov, tehnike, npr. pri popravljanju vozila ali postopki, npr. pri zdravljenju bolezni); *orodja in opreme* (instrumenti/orodja in izvedbe, ki se jih posameznik nauči uporabljati).

Če je le mogoče, je torej treba tudi v vsebinsko širokih programih prepoznati dominantno podrobno področje in te programe temu ustrezno po KLASIUS-P-16 tudi razvrstiti.

Skrbniški odbor KLASIUS; 4. seja, 12. 12. 2018

Priloga: Metodološka pojasnila klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja; vsebinska točka: 6.2 Načela uporabe in razvrščanja po KLASIUS-P-16.

PRILOGA

Metodološka pojasnila klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja;
vsebinska točka: 6.2 Načela uporabe in razvrščanja po KLASIUS-P-16.

Metodološka pojasnila klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (z oznako MP-KLASIUS-2.1)

6.2 NAČELA UPORABE IN RAZVRŠČANJA PO KLASIUS-P-16

Osrednje načelo, na katerem temelji KLASIUS, je *načelo enakovrednosti oziroma čim večje podobnosti* vsebin aktivnosti in izidov. Pri praktični uporabi oz. pri razvrščanju po KLASIUS-P-16 je treba temu osrednjemu teoretičnemu načelu pridružiti še *načelo dominantnosti* v povezavi s *pravilom vodilne predmetnospecifične vsebine*, upoštevati pa je treba tudi pomen dopolnilnih klasifikacijskih kategorij.

Pomen in uporaba dopolnilnih klasifikacijskih kategorij pri razvrščanju po KLASIUS-P-16

Dopolnilne klasifikacijske kategorije so kategorije, katerih imena vsebujejo izraze »podrobneje neopredeljeno«, »drugo«, »interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno ...«, kodne oznake pa številke: »0«, »8« in »9«. Dopolnilne klasifikacijske kategorije v klasifikaciji ISCED-F 2013 niso vključene v samo strukturo klasifikacije. V priložniku ISCED-F 2013 so navedene le v metodološkem delu; pojasnjeno je, da so dopolnilne kategorije namenjene za uporabo v statistični obdelavi podatkov; na primer: dopolnilne kategorije tipa: xx0; xx00 se uporabijo za razvrstitev programov in kvalifikacij, kadar niso znane podrobne informacije o vsebinah programov in kvalifikacij. Zaradi načina sprejema, objave in uporabe klasifikacije KLASIUS-P-16 pa so tovrstne dopolnilne klasifikacijske kategorije vključene že v strukturo klasifikacije KLASIUS-P-16.

Kodna oznaka	Ime kodne oznake	Pomen in uporaba
0: xx0; xx00; xxx0	Podrobneje neopredeljeno	Za razvrščanje aktivnosti/izidov, o vsebinah katerih ni znanih/ni na voljo podrobnih informacij oz. so te take, da dopuščajo le določitev širokega in/ali ožjega področja*; to se določi na podlagi področja/vsebine, ki je v imenu aktivnosti/izida navedeno prvo, ali iz »indecev« v imenu, ki nakazujejo, katero naj bi bilo prvo (t. i. »pravilo prve navedbe«/«the first listed rule«).
8: xx8; xx88	Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno ...	Za razvrščanje aktivnosti/izidov, ki glede na vsebine nimajo »dominantnega« podrobnega področja.
9: xx9; xx99; xxx9	Drugo	Za razvrščanje aktivnosti/izidov, za katere so znane vsebine, podrobno področje bi bilo določljivo, pa ga v strukturi klasifikacije ni. tj. »rezidualna« skupina v okviru širokega ali ožjega področja.

*V KLASIUS-P-16 se dopolnilne klasifikacijske kategorije praviloma uporabljajo v skladu s pomenom v ISCED-F 2013, izjema je delna nacionalna prilagoditev pomena in uporabe dopolnilne klasifikacijske kategorije tipa »xxx0« (glejte nadaljnje besedilo, predzadnji odstavek pod točko Načelo dominantnosti in pravilo vodilne predmetnospecifične vsebine).

Načelo podobnosti predmetnospecifične vsebine

Aktivnosti in izidi izobraževanja in usposabljanja spadajo v »isto področje«, če je njihova glavna predmetnospecifična vsebina (predmet/predmeti) enaka oziroma ustrezno podobna.

Aktivnosti in izidi izobraževanja in usposabljanja se razvrščajo v kategorije – področja izobraževanja in usposabljanja neodvisno od njihove razvrstitve v ravni izobraževanja in usposabljanja.

Programi in kvalifikacije, razvrščeni na različne ravni izobraževanja in usposabljanja, spadajo v isto področje izobraževanja in usposabljanja, če pokrivajo podobne tipe teoretičnega, faktografskega in praktičnega znanja oz. spretnosti, neodvisno od tega, na katerem tipu znanja oz. spretnosti je poudarek (na teoretičnem, faktografskem ali praktičnem znanju oz. spretnostih).

Povzeto po primeru iz ISCED-F-2013: »program orodjarstvo«, ki obsega nekaj matematike, faktografskega znanja in teorije iz strojništva ter »program strojništvo« se razvrščata v isto podrobno področje izobraževanja in usposabljanja, v 0715 Metalurgija, strojništvo in kovinarstvo, čeprav spadata na različne ravni izobraževanja in usposabljanja.

Načelo dominantnosti in pravilo vodilne predmetnospecifične vsebine

Programi in druge aktivnosti in izidi izobraževanja in usposabljanja se v področja razvrstijo glede na **glavno predmetnospecifično vsebino**. Predmetnospecifične vsebine so faktografska, praktična in teoretična znanja, ki se usvojijo s programom in priznajo s kvalifikacijo.

Glavna predmetnospecifična vsebina je določena s podrobnim področjem, ki mu je namenjena **večina oziroma dominantni delež (tj. več kot 50 %)** kreditnih točk ali »načrtovanega obsega pouka – študija« («students' intended learning time«).

V načrtovani obseg pouka spadajo predavanja, seminarji, vaje, praktično usposabljanje in druge oblike organiziranega dela, ne spada pa individualni čas učenja.

Če glavne predmetnospecifične vsebine (predmeta/skupine predmetov) ni mogoče prepoznati, ker program oz. kvalifikacija pokriva več podrobnih področij (ali celo ožjih ali širokih področij), nobeno od teh pa ne prevladuje dominantno, se tak program oz. kvalifikacija **praviloma** razvrsti v ustrezno **dopolnilno klasifikacijsko kategorijo za razvrščanje interdisciplinarnih programov tipa xx88** (glejte tudi nadaljnje besedilo, predzadnji odstavek pod točko Načelo dominantnosti in pravilo vodilne predmetnospecifične vsebine; tu je opredeljena izjema – delna nacionalna prilagoditev pomena in uporabe dopolnilnih klasifikacijskih kategorij).

Široki oz. interdisciplinarni programi in kvalifikacije so tisti, ki obsegajo (kombinirajo) vsebine iz več podrobnih področij (ali celo ožjih ali širokih področij), delež posameznega podrobnega področja pa ne presega 50 %.

Pri razvrščanju širokih oz. interdisciplinarnih programov in kvalifikacij se upošteva **vodilna predmetnospecifična vsebina** (predmet/predmete).

Vodilna predmetnospecifična vsebina je tista, ki je po deležu kreditnih točk oziroma po deležu v »načrtovanem obsegu pouka – študija« še vedno največja oziroma vodilna; največji oz. vodilni delež pa je manjši od 50 %.

Po vodilni predmetnospecifični vsebini (predmetu/predmetih) se širokemu oz. interdisciplinarnemu programu in kvalifikaciji določi široko področje, s tem pa tudi

ustrezna dopolnilna kategorija za interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izide (xx88).

Kadar program obsega vsebine iz več podrobnih področij, ki spadajo v isto ožje področje, in ni mogoče prepoznati samo ene vodilne predmetnospecifične vsebine, se program in kvalifikacija razvrstita v ustrezno dopolnilno klasifikacijsko kategorijo za razvrščanje podrobneje neopredeljenih programov tipa xxx0. V takih primerih sta uporaba in pomen dopolnilnih klasifikacijskih kategorij tipa xxx0 v KLASIUS-P-16 v primerjavi z ISCED-F 2013 delno prilagojeni nacionalnim okoliščinam.

Drugače se – kadar se prepozna, da v širokem oz. interdisciplinarnem programu ni vodilna samo ena predmetnospecifična vsebina oz. samo eno vodilno široko področje – program in kvalifikacija razvrstita v ustrezno široko področje (ter v ustrezno dopolnilno klasifikacijsko kategorijo tipa xx88) na podlagi področja/vsebine, ki je v imenu programa oz. v kurikulumu navedeno prvo (v kurikulumu kadar v imenu programa ni mogoče prepoznati »indicev«, ki bi nakazovali, katero naj bi bilo prvo področje).